

IDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Flatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: IV

Ankara, 8 Teşrinisani , 1928

Sayı: 102

وبونلری يكديكىرلرندن آيرىان اخلاقلىرى بىر طرف اىتىيە بىك مشكلات وزجىتىه چالىشىور . معلومدر، كە Versailles معاھدەسىنىڭ، رئيس Wilson طرفىدىن الهاىم اولونان احکامى آوروپانك بىنەسىنى آلت اوست اىتىدى . روسيادىن [قبىأ آلمانيا و آوستريايدىن] آيرىلان بولونيا، جمهوريت حالتىندا تأسىس اولوندى ؛ قىدىم آوستريا مونارخىياسى پارچە پارچە كىسىلىدى : چەقۇسلۇ . واقيا، يوغوسلاوا ھونغاريا [مجارستان] تشكىلىتىدى . ملىيەتپەرسىيەن تطبىقى، اوپيان «ناسيونالىزم» لرى اك يوكسک درجه اشتىدادە چىقاردى . بالقانلىلر، آوروپايە پىك بېھاىي يە مال اولىش عصرىدىدە مبارزەلىرىنە تکرار باشلامابە ئاماً حاضردرلى . يالكىز براقيلىمىسلىھ مۇ اولان آوستريا، آلمانىيە التىحافى اىستەيور ؟ ايتاليا، بىحر سەفیددە قومشولىنىڭ زيانە اولاراق توسع اىتك اىستەيور . اسباب منازعە هەر طرفە دىيىمكەدە در . كۈزلىنى اعصار دىيدە كېنلرلە دومانى بورۇمش، آوروپايى قولىر، اسکى ثروتلرىنىڭ صوڭ بقىيەسىنى مصروفلى تىلىحات اىچۇن صرف ايدىيۈرلر . سىامى فرقەلر، خوپلىرىنى سىز فەلە چىفارماق اىچۇن كال تەھۋەلە چىكىشىورلار، قىصقا ئىلەق حرص و كېن بوكۇن آوروپاسە حاكم بولۇنماقدەدر . بويىلە حسپياتك نبات دوامىلە، ناصل ترقىيات وجودە كىتىرىلىرى ؟ مع هذا، مشهور بىر دولت رجلنىڭ Locarno دە خطوط اساسىيەنى چىزدىكى «آوروپا بوقق»نى تأسىس اىتك اىچۇن صناعيّا و تجاريّا بىرلىشمەيمە موفق اولىادىقە آوروپا دولتلىرى، كندىلىرىنى تەھدىد ايدىن خرابىتىدىن قورتولماياجاقلاردر . بىراشەرك عمران ورفاھە ئاٹل اولماق ياخود نفاق و شقاق اىچىنده هلاك اولىاق : ايشتە بوكۇن قارشىسىنە بولۇنلان قىاس مەسىم ! .

ناقلى : دوقۇد عبد الله بەبودت

Reviews

اكر احوال بوصورتىه دوام ايدرسە، بىر كون كەجىكدركە آوروپادە آزىزىق قىمتە مالك نەوارسە جىلهسى بزم اولاجاق . (فرالىه) نك، (آلمانيا) نك، (ایتاليا) نك، (بلجىقا) نك، (پولونيا) نك بودجەلرلى اوزەزىنە عظيم مقدارده مەھۇناتە مالك بولۇنماجاغز [يېنى بولۇنماجاق بىلەك بىر قىسى بزمە مەدىون بولۇنلان بورجەك فائضىي ويرمەيە وقسماً تادىيە بە خصوص بولۇنماجاق] بالضورە بولۇنماجاك اقتصادى حىاتى آمرىقالىلر يايلاجاق تادىيە متوجه اولاجاق و بولۇنماجاق ساپەسندە، مختلف آوروپا ملتلىرىنە حاكمىتىزى بازىلشىدىرە جەك يىكى واسطەلەرە مالك اولاجاغز . آشكاردركە ايشلرلە بورادە يە كەھستە ميدان ويرىلە يەجەك . آوروپا بورجەلرلى ئانىماياجاچ ياخود حەربە كىرىشە جەك در . آوروپا، بوكۇن فەلە قىقىر و آسىقا ايلە بىر حەربە كىرمەي رؤپاسىندە بىلە دوشونەمە يەجەك قادار قىقىر و ضعىيەتى مەركەر . فقط حەربك آناسى اولان كىن، حەربى دوغوران كىن ئاماً يايداردر . دارغىنلىق، حدت، حەقىزلىق حسى، حالە و آتىدە استھار اولىغاناق، [صوپولماق] حسى، بولۇنلەك جىلهسى آشكار بىر صورتىدە موجود اولان عنصر لەرلەر . بىزە رەھىنەلە ويردىرىمك اىچۇن آوروپانك يىكى فلاكتىدىن استفادە ئىتش اولدىيەمز و بورەھىنەلەلى ئى غىر نەمایە توسيع اىتك اىچۇن آوروپانك ضرورىت حاضرەسىندەن استفادە ئىتكىدە بولۇنديفمىز قىناعىت ئاٹاً واسع بىر صورتىدە تأسىس ئىتش و طور ماقسىزىن بىلەن بىر قىاعتىدر .

* * *

يىكى انكشافك اىنجاباتى نتىجەسى اولاراق اسکى دنیا، هەر كون داها زىيادە تىخاص اولىدىنى بىر صورتىدە، اسکى دنیا، آوروپاڭ مختلف ملتلىرىنى بىرلىشىدىمەيمە

حقىنە سەختىكار بىر علاقە حسى و آلمانيا حقىنە شىدىد بىنفترت حسى طوپىوردى . حقل اولاراق دېنلىدى كە بوكۇن فرانسە، آسىقادان زىيادە آلمانيا ايلە مناسبات دوستانەددەر »

حسپياتك بو تحولى Neues Wiener Tageblatt ك يازدىنى وجەلە «شوما وقەك نتىجە طبىيەسى اولاق كىركىدركە بىتون (آوروپا) حەربىن ضرورە كىرىدى . حەربىن عظيم بى استفادە ئامىن ايدىن يالكىز مەتحدة آمىرقا اولدى »

بوكۇن آوروپا، آسىقادانك، يالكىز كندىسىنىك مستفيدي اولش اولىدىنى بىر حەرب اىچۇن اقراض اىتىدىكى بازەي خىشىن بىر صورتىدە طلب ايدىن آسىقادانك مالى ھەكمۇنیاسى، مالى حاكمىتى آلتەنە هەر كون داها زىيادە دوشىمىش بىر ضعىيەتىدە در . بوكۇن بىلەن كىمسە يوقىرەك آمىرقا قالىلر مەتفقلىك امدادىنە كلىرىكىن منھىردا كندىمىنلىرىدى . كندىلىرىنى مدافعە ئامىك اىچۇن حەربە كىرىدىلەر . New-York Nation غەزەسى باقىكىز ناصل ادارە كلام ايدىيۈردى:

« داڭما حسپياتى رەنجىدە ايدىن مشكلات اىچىنە هەر كون داها زىيادە باعاقىدە يىز . مالىيە عالىنىڭ حاكم مطلقى [Autocrate] و ضعىيەتىدە هەر كون داها زىيادە بولۇنماقىدە يىز . مع التأسف جماهير مەتحدة آمىرقا رئىسى، اسکى مەتفقلىرىنىڭ آلاجاقلارلىنى صوڭ سانىتىمنە قادار طلب اىتىدى مدافعە و تۈرىچ ايدىن هان هان مەتحىد بىر ضعىيەت قارشىسىنە بولۇنماقىدەدر . 1918 دە ختام بولان بىر حەرب اىچۇن آلتىش اىتكى سەھ ملتلىك بىزە پارە تادىيەنە دوام اىتىھىسى فىكىرى صورت مطلقەدە حەقسزدر . بىتون آمىرقا باتكىلىرى بونى پىك اعلا بىلەرلەر . فقط آوروپا دولتلىرىنە 100 دە 7 و 8 ئائضەلە پارە اقراض اىتىھىلىنى مەساعىد اولان و ضعىيەتىدە ئامىك اىستەيورلر، عكسى تقدىرىدە بوبارەلە ئاقىھەلرندە فائضىز اويپياجاچق .»

بو اجتىhad، منفرد دەكلەر، 1926 سنەسى تىرىن ئانى سىنە American Review of

Yine sanata

Payansız bir çöldeyim yok istinadim,
Çigerlerime dolan hava değil, kum.
Ölürken de kırılmaz, ölmek inadim:
Bu ıssız hayatimda sesindir ruhum.

Çağlamasan arada söner, biterdim;
Nasıl sürüklerdim bu renksiz ömrümü?
Seni bir zırh gibi ben ruhuma gerdim,
Sensin ezen hissime çöken ölümü...

Eymedim bir acize başımı bir gün,
Seni hatırlayarak... sen varsın diye!
Yillarca harap oldum, yaşadım üzgün,
Kırılmadım hayata, sen varsın diye!...

Mabedimde yanan tek mukaddes şeysin:
Etrafimda buzlu bir hava eserken
Temiz, sıcak, nefesin ruhuma deysin,
Saadetim, sukûnum, her şeyimsin sen!

Şükufe Nihâl

میں نے اسکے

بوکون اجتماعی حقیقتلرک اک بیوکلرندن بری ده شودر : هر عصرده و بالخاصه عصر صنده معاشری و فردی حیاتک محور و محركی اقتصاد اویلشدر . تاریخنده دینلرک تشکلی ده داخل اویلینی حالده ، هیچ برحادره بشريه ذ کر ایدیله من که یاقیندن ویا او زاقدن عاملي بر عامل اقتصادي اویلاسین . (حیات) اک قارئلرینه صره ایله عرض ایدیله جک او لان دورت مقاهمه صلاحیتدار و مقتدا بر فرانسز حکیمیتک *Les Annales politiques et litteraires* *Illustration Economique* ده وَ

三

هندستان ، 1923 ده ایکي یوز بیك طونیلاتو
فونت اخراج ایتدی . اسکي قطعه بریمنک
[Continent ک] هبوطی یکی مملکت ترک صعودیله
مترافق او لیور . حرب ، اسکي دنیالری ، [اسکي
مملکت ترکی] آورو پادن مستوفی اولما یه آلیشدیردی .
یکی وضعیتك بتون فائده لری کوردیلر بیون دورق
آلتنه عودت ایتمکدن امتناع ایدیسیور لر ... XIX نجی
عصر ، (آوروبا) نک اسارتی الغا ایتدی کنی
کوردی ، XX نجی عصر ، شیمدی بزی
اسیر ایتمک ایستهین دیکیز آشیری مملکت ترک
اقتصاداً کندیلری خر قیلدی قلری ، کندیلری خر
اعلان ایتدیکلاری خر اولد قلری کوریسیور . «
وقتیله آورو پانک جزیه کذاری اولان و دادها
او جوز ایشجیلک ایله چالیشان مملکت ترک بو رقاچی
رجمة عامة ، تهران ، اداره حکومتی

بریوی حواب نویند ایده جندر .
بععواقبک اک مهملندن بری یومیلک مقداریته
حاکم اولان وشو وجهله دستور حالنه وضع اولونه
بیلن یکی بر قانون اقتصادی نک ظهوری او لا جاقدر :
پاقینده ، یومیلک مقداری نهایش بیلرک اراده لریله
نه پاطرونلرک اراده لریله ثبیت اولونا باجاق و آنجاق
امتعه نک جهانده صاتش فیشا تلریله ثبیت ایدیله جاک در .
بریتانیالی معدن خیلرک دما غلرینه بویکی حقیقت
اقتصادیه صوقاق ایچون ، آلتی آی دوام ایدن
برغرو و در تیوز میلیون انکلیز لیراسی یعنی اون میلیار
آلتون فرانق تختین اولونان بر زیانه کیرمک ایجاب
ایتدی .

اقتصادادیات متخصصی بر انگلیزه اخیراً بوضو صدھ
شو سوزلری سویلایوردی :
تجارقی و صنایعی اولازسه، انگلتره قیصه بر
زمانده اوله یه حکومدر. ایش بوسکزده ایکن،
کورولیور، که انگلتره ده ایشجیلک، جهان رقابتنه
تحمل اینه مزه مساعد اولایاچاق بر درجه ده فضله
بوسکدر. یومیه لرک غیرمعقول وغیر مصلیب بوترفنه
قاتلانیورز، بوکیفت ایسه بزی قحط تهلکه سنه [آجلق دن
اولکه مخاطر سنه] دوشوریبور ۰۰۰ «

* * *

آور و پانک فقیر لشمه سنت صحنه و قوعی اولدینی
سیاسی شورشلرک سبیلری آرہستنده ، متقلک ،
آلش اولا و قلری بورجلر حفنده داینک [یعنی متحده
آمریقانک] مطالبه سنتی ده ذکر اتفک لازمدر .

آوروپانک آمریقا ایچون حسیاتنک تحولاتی تاریخی بیوک بر اهمیت بسیار لو جیا شی فی حائزدر . صلحک فرداسنده (انگلتره) و (فرانسه) آمریقا

بو سبې لرى .. مىستىملىكەلر ، ئىجمى ئىملەكتىلر ، ئاخ
كىي آسيا ئىملەكتىلىرىنىڭ آرتان استقلال صناعىلىرى
تشكىيل ايدر . [*]

برنال چیویسی اعمال ایتك فکرینه دوشرسه انگلتره نک بتون شوکت و قدرتک عظمتی آمریقا یه حس
ایتدیرمک ایسته درم « Pitt » دیبوردی : اکر آمریقا بر جوراب ،
بریتانیا ایمپراطور لفونک قورقونج رقیبی اولدی
و Canada, Australie کیی دیکر مستملکلکلر
بوکون هان هان مستقل ، انگلتره یه هان هان غیر
صربوط مملکتلر دارل . اخیراً Londres ده
Dominion لر [یعنی مستملکلکلر] مملکلرینک عقد
ایتدکلاری بر قونفره ده ، کوردک ، که انگلتره ،
مستملکلکلک بواستقلانی ، مضطربانه تصدیق ایتدی .
دکن آشیری [D, outre-mère] مملکتلرک
رجو غنی آورو پانک اقتصادی بیوندو رغنى یا واش
با واش آعاقده درل .

بوملکتler و قتیله اولدینی کیبی ، مواد ابتدائیه خراج ایمه یه انحصار ایده جگلری برد، ایسته دیکلری کیبی جهانک هر طرفه کوندردکلری معمولات پاقدده درل . آسیا دنیاسی آوروپانک رقیبی اولدی و آسیاده بشجیالک دها او جوز اولدینگدن ، رقبه لکی مدھش و ماقده در .

هندستان حنده ک بر کتاب عده وقتیله ظهور
طعیسی اخبار ایتدیکم بو حاده بو کون قوتله نجلی
تکده دره (هندستان) کیی هنوز (انگلتره) یه
تقاد ملکتار استقلال ایسته مکده درلر .

191 د یکرمی بیک طونیلا تو فو نت ادخالات یا پان L'illustration Economique یا زیور:

190 نوسالو و 15 تشرین اول 1925 [*]

ریختی (اجهاد) ده (انگلتره نره یه کیدیور ؟)

موالی مقاہم صریحہ باوات، اورادہ شرفیلر، محتاج
لدو قلمی اشنازی کنڈلی اعمال اتمہ ہے باشلا منشد

کدن صوکره (ژاپونیا) ده انکلابز تجارتی ناصل بر مغلویت

قریبیہ معرض اولینی و ناقله کوستہ ریلشدرا۔

Lord William Pitt Chatham [*]

کلیز رجال دولتشدن 1708-1778

آودوپاڭ فقيرلىشمەسى و آمىرىقانڭ تفوق مالىيىسى
حرب عمومىنىڭ نتىجەلرى آرەسندە ئىكبارز اولانلارندن
بىرىنى تشىكىل ايدىسۇر . بىر جوق نىڭلىك
صبورانە جەھدىلىيە طوپلانىلار احتىاطلىر [پاره و ساڭرە]
توکىندى و بونلارى تىجدىيدا يېڭىك ويرلىرىنە قويىاق مشكلاقى
ھەكۈن بىيىمكىدە دەر .

بوفیرلشمه او روپانک اک مرفه عد اولونانلری،
از جله انکاتزه دخی داخل اولىدینى حالتە، بتون
ملکتىزندە كودولىور .
(فرانسە) داها اي بر و ضعىيىدە كورۇنىور .
فقط ئاھرى رفاهى شۇندىن درە، كە خىبدىن بىر ،
و عده لېينك انقضالىزندە دىكىر استقراضلە تأدييە
اولونان متوالى استقراضلە ياشادى . بواستقراضلەك
فالاضلەينك تأدييەسى هرسىنە يىكرمى مىليار رادە سىنندە
ئان زىنەتلىك بىلە ئەستەتكە

برمیبع یعنی بودجه هات یاریسی بلع اینکده در آور و پانک بیوک بر قسمی اوژه رینه چوکن ایشنسز اکلک هنوز فرانسه ده میدانه چیقمامش او ماسی شوندن در، که دشمندن تخلیه ایدیلن خطه لرک تعمیر وا Higgins، استقرار اضطرله یاخودیکیدن پاره چیقار ما فله Inflatean ایله [تأدیه ایدیلن بر جوق ایشجیله ایش تدارک اینکده در .

فقط ایسٹرایسته من، بومامله Opération لرک
برصوک اولماق لابد ایدی. نهایت فرانسه، یاپیلاجاق
استقراض بولنادی و پارهنه ک قدرت اشتراشیه سفی
آزانثاراق حیاتی بیوک بر مقیاسده بهالاندیران یکی
اره چیفارمادن فارغ اولدی .

خلاقه، بـرـنـاظـرـكـ مـبـعـوـثـانـ کـرـسـيـسـنـدـهـ سـوـيـلـهـ مشـولـهـ وـلـدـيـفـيـ وـجـهـلـهـ، فـرـانـسـزـلـرـ ثـرـوـتـرـيـنـاـتـ بشـدـهـ دـورـدـيـ نـاـئـبـ اـيـتـدـيلـرـ .
استـقـارـاضـلـرـكـ ويـكـ پـاـرهـ چـيـقاـرـماـنـاـتـ يـارـاتـدـيـفـيـ

درستی رشته های دوره ده عین حسوس اولان
تقریباً شمشه ، نهایت بتون کوزله عیان اولدی .
بونکله برابر ، شوراسنی قید ایدم ، که ملی
سیاعلر ، مالی خسرا انلر بتون صنفلر او زرینه اجرای
خسار ایته دی . بعضی صنفلر محو اولدیلرسه دیکر لری
نکیفشدیلر . بوجهمه دره که اسکی ایراد صاحبی
ک زیاده فقیر اشدیلر ، حالبو که کویلولر و تاجر لر سعه
ایه لرنک بیوک مقیاسده یو کسلدیکنی کوریور لردی .

* * *

محاربه تحریکیا شدن منبعث و (فرانسه) کیبی
قاج علکته مخصوص اولان فقیر لشمه سبیلری
ارجنه، بتون آوروپایی تهدید ایدن و هر کون
تان، تماماً عمومی دیکر سبیلر دخی وارد ره.